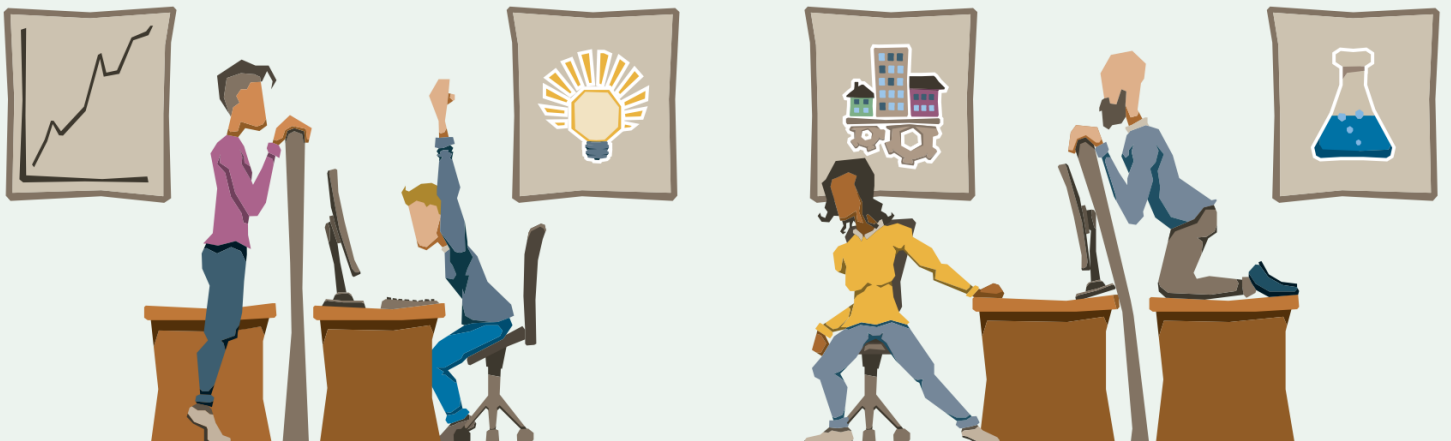

Næringsstrategi

Temastrategi for Akershus fylkeskommune

FEBRUAR 2026

Tittel: Næringsstrategi
Type dokument: Temastrategi
Eier/virksomhet: Akershus fylkeskommune
Forfatter: Akershus fylkeskommune
Vedtatt av: Fylkestinget
Dato vedtatt: 25.02.2026
Saksnummer: 2024/32513

Innhold

1 Målet med næringsstrategien	3
1.1 Forholdet til regionale planer og andre temastrategier	4
1.2 Landbruksnæring og reiselivsnæring	4
1.3 Avgrensninger, forutsetninger og rammebetingelser	5
2 Globale trender og omstilling	6
2.1 Det grønne skiftet	6
2.2 Digital transformasjon og samfunnssikkerhet	7
3 Akershus som næringsfylke	7
3.1 Eksport og verdiskaping	8
3.2 Innovasjon og kommersialisering	9
3.3 Næringslivets kompetansebehov	9
4 Fylkeskommunens rolle som regional samfunnsutvikler	10
4.1 Virkemidler for næringsutvikling	10
4.2 Økosystem for innovasjon	11
5 Utfordringer og satsingsområder	12
5.1 Næringsattraktivitet og entreprenørskap	12
5.2 Bedrifter med vekstpotensial	15
5.3 Kommersialisering av forskning	16
5.4 Sirkulærøkonomi og grønn omstilling	17
5.5 Internasjonalt konkurransedyktig næringsliv	18
5.6 Strategisk kompetanse for omstilling i næringslivet	20
6 Særsilt om reiselivsnæringen	21
7 Gjennomføring, oppfølging og evaluering	22

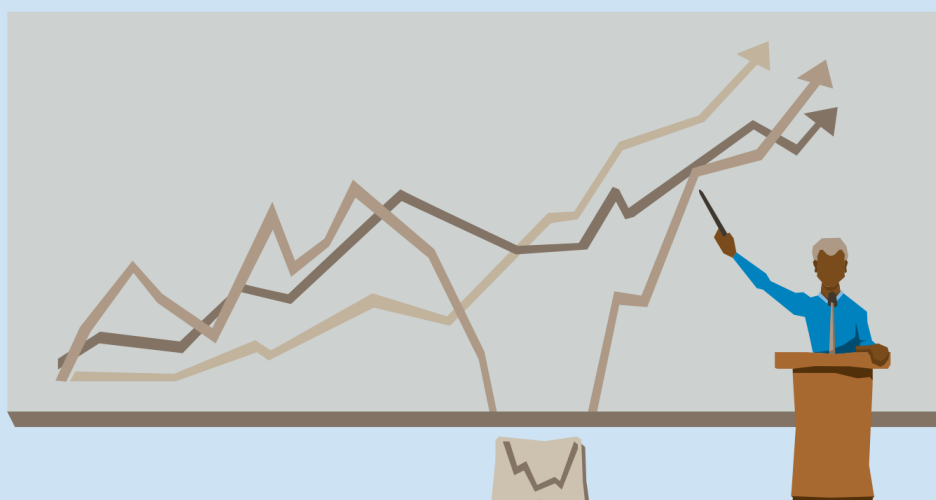
1 Målet med næringsstrategien

Næringsstrategien skal bidra til næringsutvikling i Akershus, og gjøre fylket attraktivt for etablering, drift og utvikling av næringsvirksomhet. Et sterkt, mangfoldig og konkurransedyktig næringsliv skaper trygghet, livskvalitet og velferd, og er viktig for utviklingen av Akershussamfunnet. Et velfungerende næringsliv i vår region har samtidig stor betydning for hvordan vi lykkes nasjonalt og internasjonalt. Strategien skal gi retning for hvordan fylkeskommunen - i samarbeid med næringsliv, kommuner, kunnskapsmiljøer og statlige aktører - kan bidra til et mer bærekraftig, innovativt og konkurransedyktig næringsliv i hele fylket.

Strategien følger opp mål og ambisjoner i fylkesrådets politiske plattform for 2023–2027, og skal bidra til å nå de langsiktige utviklingsmålene med delmål som er fastsatt i den regionale planstrategien for Akershus (2024-28). Denne følges opp gjennom årsbudsjett og økonomiplan som gir rammer for næringsutviklingsarbeidet. I økonomiplanen er disse målene fremhevet:

- I Akershus skal vi ha et internasjonalt konkurransedyktig og bærekraftig næringsliv med høy verdiskaping hvor det skapes nye arbeidsplasser (Delmål 2B)
- I Akershus skal nyskaping, kompetanse og entreprenørskap være drivkrefter for grønn og digital omstilling og sirkulærøkonomi (Delmål 2A)
- I Akershus skal alle ha mulighet til opplæring og utdanning som gir relevant kvalifisering og som er relevant for arbeidslivet (Delmål 1D)
- Akershus skal bli et lavutslippssamfunn uten fossile utslipp, og klimagassutslippene skal kuttes med minst 80 prosent innen 2030 (Delmål 4A)

Disse målene peker ut både retning og ambisjonsnivå for næringsutviklingen i Akershus. De understreker behovet for å styrke innovasjon og kompetanse, fremme bærekraftige løsninger og sikre at verdiskaping skjer på en måte som er inkluderende, reduserer klimautslipp og bygger gode lokalsamfunn.

1.1 Forholdet til regionale planer og andre temastrategier

Akershus fylkeskommune utvikler sammen med Oslo kommune en ny regional plan for kompetanse, omstilling og verdiskaping, som vil ta for seg en rekke utfordringer som er relevante for næringsstrategien. Den regionale planen skal bidra til helhetlig samfunns- og næringsutvikling og ferdigstilles sammen med et handlingsprogram, tidligst i 2027. Denne næringsstrategien bygger på gjeldende regionale plan, *Regional plan for innovasjon og nyskaping for Oslo og Akershus frem mot 2025*, som vil bli erstattet av den nye regionale planen i 2027.

Akershus fylkeskommune og Oslo kommune skal i samme periode utvikle en regional plan for areal og mobilitet. Planen skal bidra til gode rammebetingelser for et bærekraftig og konkurransedyktig næringsliv, og vil inkludere strategier for effektiv utnyttelse av infrastruktur og transportressurser, samt strategisk lokalisering av arbeidsplasser. I planarbeidet vurderes det også om det skal utredes prinsipper for lokalisering av energikrevende virksomheter og ny fornybar energiproduksjon, i tillegg til bruk og plassering av energiinfrastruktur. Ved å koble næringsstrategien til den kommende planen for areal og mobilitet, kan fylkeskommunen bidra til å realisere målene for etablering og utvikling av næringsvirksomhet i kommunene.

Akershus fylkeskommunes nye regionale plan for økt livskvalitet og deltakelse ble vedtatt i 2025 og inneholder mål, strategier og tiltak som blant annet handler om mangfold og inkludering i arbeidslivet. Ved å koble næringsstrategien tettere til den regionale planen, og temastrategiene *Like muligheter* og *Generasjon Ung*, kan fylkeskommunen bidra til sosial bærekraft, redusert utenforskap, inkludering og økt verdiskaping. Næringsstrategien sees også i sammenheng med internasjonal temastrategi for Akershus og handlingsplan for klima.

For å oppnå ønsket utvikling må de ulike regionale planene og relevante temastrategier sees i sammenheng. Når de regionale planene foreligger, vil dette kunne innebære behov for revidering av næringsstrategien.

1.2 Landbruksnæring og reiselivsnæring

Akershus fylkeskommune utvikler en egen temastrategi for bærekraftig verdiskaping i landbruksnæringen. Landbruket omtales derfor ikke i næringsstrategien, men strategiene sees likevel i sammenheng. Næringsstrategien vil påvirke områder som gir verdiskaping for landbruket, som landbruksteknologi, mens landbruksstrategien vil kunne påvirke områder som for eksempel reiseliv og lokalmat. Det vil være synergier som kan tas ut i samspillet mellom landbruk og andre næringer. Landbruket er en sentral del av næringslivet i mange deler av fylket, og koblingen mellom strategiene vil styrke helheten

og gi bedre retning for utvikling i de områdene av Akershus som har landbruksnæring. Samtidig behandles landbruk i næringsstrategien på linje med andre næringer.

I politisk plattform ligger det en føring om at det skal utarbeides en reiselivsstrategi. Denne vil inngå som en del av næringsstrategien og omtales i eget kapittel.

1.3 Avgrensninger, forutsetninger og rammebetingelser

Næringsstrategien har hovedfokus på næringer som konkurrerer nasjonalt og internasjonalt, og i mindre grad på virksomheter som retter seg mot lokale og regionale markeder. Fylkeskommunen har likevel virkemidler og tilbud til etablerere med lokal og regional tilknytning gjennom etablerertjenesten. Strategien er næringsnøytral, noe som betyr at den ikke prioriterer enkelte bransjer fremfor andre. Reiseliv omtales likevel særskilt.

Samtidig legges det særlig vekt på utfordringer knyttet til klima og miljø, samt geopolitiske utfordringer. Målgruppen for næringsutviklingsarbeidet er først og fremst oppstartsbedrifter og små og mellomstore bedrifter. Samtidig er det viktig å samarbeide med større selskaper for å fremme innovasjon og verdiskaping i hele næringslivet. Fylkeskommunen har en viktig rolle i å bidra til næringsutvikling der det er behov for offentlig innsats. Samtidig må all aktivitet innenfor dette området følge regelverket for statsstøtte, som setter klare rammer for hva offentlig sektor har lov til å bidra med.

1.3.1 Energi og infrastruktur

Det finnes en rekke forutsetninger og rammebetingelser som påvirker næringsutvikling. For eksempel har Akershus et vedvarende kraftunderskudd som skaper utfordringer for nyetablering og etablert næringsliv. Dette begrenser også muligheten til å tiltrekke og beholde næringsvirksomhet. Det er store delregionale forskjeller i tilgang på strømnettet. Fylkeskommunen jobber med problemstillingen. Kollektivsystem og transport av personer, varer og tjenester er andre eksempler på forutsetninger for næringsutvikling. Denne type forutsetninger og rammebetingelser gis ikke eget fokus i næringsstrategien, men blir viktige temaer i de nye regionale planene.

2 Globale trender og omstilling

Også Akershus påvirkes av globale megatrender – som det grønne skiftet, teknologisk utvikling og geopolitisk uro. Klima- og naturkrisen og endringer i demografi skaper store utfordringer for samfunnet. Den økonomiske veksten skal skje innenfor planetens tålegrense, med mer effektiv ressursbruk og mindre miljøbelastning, og på en sosialt bærekraftig måte. Befolkningsvekst og urbaniseringen skaper nye muligheter for næringsutvikling, og arbeidslivet endres i takt med teknologisk utvikling.

Samtidig er den globale verdenssituasjonen med geopolitisk uro, klima- og naturkrise, proteksjonisme, toll- og handelskrise en utfordring for næringslivet i hele Europa, som også strever med lav produktivitetsvekst. Kapasitet og evne til å arbeide med innovasjon, kommersialisering og overgangen til mer grønne og sirkulære løsninger utgjør både mulige handlingsrom og utfordringer for europeiske og norske bedrifter.

2.1 Det grønne skiftet

Det grønne skiftet handler om overgangen til et mer bærekraftig samfunn, der energikilder, produkter og tjenester har lave utslipp og minimal negativ påvirkning på miljøet. Omstilling til et lavutslippssamfunn kan føre til endringer i næringsstrukturen og påvirke innholdet i dagens arbeidsplasser. Samtidig åpner overgangen til en grønn økonomi for nye muligheter i form av både nye jobber og nye næringer. Innovasjon innenfor områder som fornybar energi, energieffektivisering og sirkulær økonomi kan ikke bare bidra til økonomisk vekst, men også gi viktige konkurransefortrinn i et stadig mer bærekraftsfokusert marked.

Det grønne skiftet berører alle næringer – uavhengig av om de opererer i et globalt marked, lokalt eller nasjonalt. I 2019 var om lag 13 950 personer sysselsatt innen grønn produksjon og tjenesteyting i Akershus og Oslo. Dette tilsvarte 2,8 prosent av den totale sysselsettingen i de to fylkene. Hovedstadsregionen skiller seg særlig ut med mange grønne jobber innen

offentlig forvaltning (FoU) samt faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting. Dette bidrar til at andelen grønn sysselsetting i Oslo og Akershus ligger over landsgjennomsnittet.

2.2 Digital transformasjon og samfunnssikkerhet

Den globale sikkerhetssituasjonen har også blitt skjerpet, og nye digitale løsninger skaper nye sårbarheter. Dette skaper økt oppmerksomhet om personvern og informasjonssikkerhet for å opprettholde tilliten. Samfunnets evne til å verne seg mot og forebygge hendelser som truer grunnleggende verdier og funksjoner og setter liv og helse i fare. Dette krever innsats og samordning på tvers av aktører, sektorer og forvaltningsnivå.

I en stadig mer digitalisert verden er evnen til å tilpasse seg raskt til endringer i markedet avgjørende. Digitale ferdigheter vil være nødvendig for å utføre stadig flere ulike arbeidsoppgaver. Digital transformasjon gir bedrifter konkurransefortrinn ved å utnytte teknologi og data for bedre kundeinnsikt og effektivisering av arbeidsprosesser, noe som er viktig for innovasjon og omstilling.

3 Akershus som næringsfylke

Akershus er Norges mest folkerike fylke med 740 680 innbyggere per januar 2025, og utgjør en sentral del av Osloregionens integrerte bo- og arbeidsmarked. Fylket har en variert næringsstruktur som gjenspeiler ulike forutsetninger i delregionene. Med 840 000 arbeidsplasser representerer hovedstadsregionen en tredjedel av det nasjonale arbeidsmarkedet.

Av alle arbeidsplassene i fylket er 67,1 % i privat sektor, og 32,8 % i offentlig sektor. Ved inngangen til 2025 var det registrert nær 79 000 bedrifter i Akershus, hvorav kun 23 564 hadde ansatte. Dette betyr at to av tre virksomheter er enkeltpersonforetak eller små foretak uten ansatte. Blant bedriftene med ansatte har over halvparten færre enn fem ansatte, noe som viser at små og mellomstore virksomheter (SMB) utgjør en stor del av næringslivet i fylket.

Denne næringsstrukturen gir både utfordringer og muligheter for verdiskaping og arbeidsplassutvikling lokalt og regionalt. Nyskaping og vekst foregår i alle deler av næringslivet, fra lokal vare- og tjenesteproduksjon til eksportrettede virksomheter. Sammen med økende sentralisering og fortsatt befolkningsvekst i dagens Akershus med anslagsvis 11 % i perioden 2024-2036 og 20 % i perioden 2024-2050, ligger det et solid grunnlag for videre vekst også i den delen av næringslivet som retter seg mot et lokalt og regionalt markeds- og kundegrunnlag. Vekstpotensialet finnes likevel særlig i den delen av næringslivet som beveger seg ut i det globale markedet.

Akershus har de siste ti årene sett en sterk utvikling med vekst i antall oppstartsbedrifter og vekstbedrifter, og tar en stadig større andel av vekstbedriftene i hovedstadsregionen. Antallet vekstbedrifter i Akershus er særlig konsentrert i områder i nær tilknytning til Oslo. Oslo fungerer som en magnet, og tiltrekker seg bedrifter fra hele landet, men særlig fra Akershus. Vekstforetak utgjør en liten, men viktig del av næringslivet, med betydelig bidrag til sysselsetting og verdiskaping. Ifølge Innovasjon Norges rapport om høyvekstbedrifter utgjorde disse bedriftene bare 2,2 % av alle aktive norske aksjeselskap, men sto for om lag 19 % av omsetningen. Flest høyvekstbedrifter finner man i varehandel og bygg og anlegg.

3.1 Eksport og verdiskaping

Akershus var i 2024 Norges femte største eksportfylke, med en samlet eksportverdi på rundt 84 milliarder kroner, noe som utgjorde en økning på hele 10 % fra året før. Tjenesteeksporten sto for nær en tredjedel av dette, særlig innen forretningstjenester og IKT. I tillegg er ferdigvareindustrien, offshore leverandørindustrien og den maritime næringen viktige eksportsektorer. Eksport har stor betydning for sysselsetting i fylket. I 2024 var nær 59 700 arbeidsplasser i Akershus direkte knyttet til eksportrettet virksomhet (utenom olje og gass), noe som tilsvarer nesten 19 % av alle sysselsatte i fylket.

Prognoser viser at Akershus vil ha nest høyest vekst i verdiskaping blant fylkene frem mot 2060. Den største veksten vil komme innen privat tjenesteyting, spesielt innen kunnskapsintensive forretningsmessige tjenesteyting (KIFT). Dette er næringer som krever høy kompetanse og spesialisert kunnskap. I Akershus er KIFT-næringene særlig sterke innen finans, samt faglig og teknisk tjenesteyting.

3.2 Innovasjon og kommersialisering

Akershus og Oslo rangeres blant Europas mest innovative regioner på EUs årlige regionale innovasjonsmåling. Regionen har ved siden av en variert næringsstruktur, en høyt utdannet befolkning og sterke forsknings- og utdanningsmiljøer. Dette viser at regionen har et potensial for videre innovasjon og vekst, og for å bli mer attraktiv både for oppstartsbedrifter, arbeidstakere og etablerte virksomheter, norske som utenlandske.

På samme tid har andelen næringslivsfinansiert forskning både i regionen og i Norge vært lav over tid, og forskere har svake insentiver til å satse på entreprenørskap og kommersialisering. Næringslivets finansiering av forskning og patentering er viktige indikatorer for å måle innovasjonskapasiteten i regionen. Andelen patentsøknader har vært nedadgående i Akershus, og Norge som helhet, de siste tre årene.

3.3 Næringslivets kompetansebehov

Det er betydelig mangel på arbeidskraft. Ifølge NAV opplever 1 av 5 virksomheter rekrutteringsproblemer, hovedsakelig grunnet for få kvalifiserte søkere. Behovet for arbeidskraft vil øke innen helse- og omsorgssektoren frem mot 2030, grunnet aldrende befolkning. Virksomheter i Akershus opplever betydelige rekrutteringsutfordringer, særlig innen helse- og omsorgssektoren, IKT og fagarbeideryrker.

Realfag er avgjørende for innovasjon og omstilling – særlig innen grønn industri, energi, landbruk og IKT. NHOs kompetansebarometer viser at ingeniør- og tekniske fag er det medlemsbedriftene har størst behov for, sammen med håndverksfag. Teknologisk utvikling, særlig innen kunstig intelligens og andre tilsvarende avanserte teknologier har potensial til å øke produktiviteten og verdiskaping, men forutsetter tilstrekkelig digital og teknisk kompetanse for å kunne utnytte teknologien.

Omstilling i næringslivet krever kompetent arbeidskraft og kontinuerlig læring. Med knapphet på kvalifisert arbeidskraft blir kompetanseutvikling blant de som allerede er i arbeid, avgjørende. For at bedriftene skal være konkurransedyktige må de øke sin evne til raskere omstilling, fleksibilitet og effektiv ressursutnyttelse.

4 Fylkeskommunens rolle som regional samfunnsutvikler

Fylkeskommunen har en viktig rolle i å sette retning for en helhetlig og bærekraftig næringsutvikling, mobilisere og legge til rette for økt samarbeid mellom næringsliv, offentlig sektor og virkemiddelapparatet. Dette inkluderer å identifisere behov, koble relevante aktører og bidra til løsninger som fremmer næringsutvikling.

Som en del av dette skal fylkeskommunen samordne innsatsen mellom statlige, regionale og lokale nivåer. Dette innebærer samarbeid med kommuner, statlige myndigheter og offentlige virkemiddelaktører.

Fylkeskommunen forvalter egne virkemidler for næringsutvikling og fungerer som bindeledd mot det nasjonale virkemiddelapparatet. Den regionale innsatsen skal samspille godt med det statlige og lokale aktører gjør, og fylkeskommunen samarbeider derfor tett med aktører som Innovasjon Norge, Siva, NAV, Forskningsrådet og kommunene. Dette følges blant annet opp gjennom en egen samarbeidsavtale og partnerskap med Innovasjon Norge, Siva og Forskningsrådet og Oslo kommune. Fylkeskommunen har også et oppdragsgiveransvar overfor virkemidler hos Innovasjon Norge og Siva, og er sammen med staten og de andre fylkeskommunene eiere av Innovasjon Norge. Samtidig har fylkeskommunen dialog med ulike aktører i næringslivet for å få innsikt i og kunnskap om utfordringer i næringslivet, med tanke på å utvikle treffsikre virkemidler.

Næringsutviklingen påvirkes i stor grad av rammevilkår og reguleringer som staten har ansvaret for. Fylkeskommunen har en viktig oppgave i å samle og formidle kunnskap om barrierer og mulighet for næringsutvikling i Akershus til nasjonalt nivå, slik at nasjonal politikk og virkemidler bedre kan tilpasses regionale behov.

4.1 Virkemidler for næringsutvikling

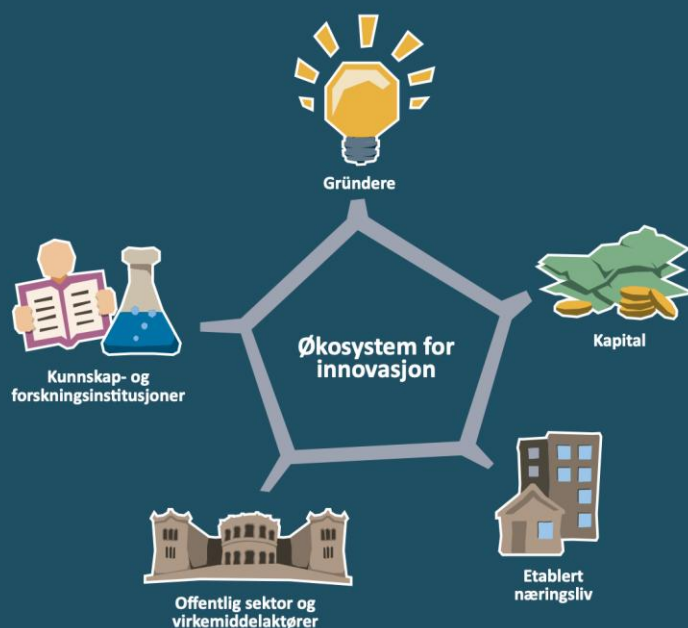
Akershus fylkeskommune har flere typer virkemidler for å tilrettelegge for næringsutvikling:

- **Plan og regulering:** Fylkeskommunen har ansvar for regional planlegging og bruker dette til å legge til rette for gode rammer for næringsutvikling
- **Informasjon og samarbeid:** Fylkeskommunen tilbyr veiledning, bygger partnerskap, deler informasjon og kobler aktører for å skape utvikling
- **Økonomisk støtte:** Gjennom ulike finansielle verktøy støttes prosjekter og aktiviteter som bidrar til næringsutvikling

Næringsstrategien legger føringer for hvordan fylkeskommunen vil prioritere og forvalte virkemidlene. Dette gjelder både egne virkemidler, der fylkeskommunen har fått statlige oppdrag eller virkemidler, og der fylkeskommunen er et bindeledd mot nasjonalt virkemiddelapparat. Selv om staten har hovedansvaret for direkte bedriftsrettede virkemidler gjennom for eksempel Innovasjon Norge, er det viktig for fylkeskommunen å se virkemidlene for næringsutvikling i sammenheng for å oppnå størst mulig verdiskaping og utvikling i regionen.

4.2 Økosystem for innovasjon

Økosystem for innovasjon beskriver samspillet mellom gründere, investorer, etablert næringsliv, offentlig sektor, virkemiddelapparatet og kunnskap- og forskningsmiljøer. Samhandling, utveksling og utvikling av kompetanse, kapital og ideer på tvers av systemet er avgjørende for å lykkes med kommersialisering og øke verdiskapingen i regionen. Et økosystem for innovasjon kan illustreres på denne måten:

Et velfungerende økosystem for innovasjon kjennetegnes ved at hver del fungerer godt på egen hånd, samtidig som samspillet er tett og effektivt.

Innovasjonsøkosystemet i Akershus har både styrker og utfordringer. Flere deler fungerer godt, men samarbeidet mellom aktørene kan bli bedre. Det er særlig behov for å styrke koblingen mellom forskning og næringsliv, da få gründere videreutvikler forskningsresultater til kommersielle løsninger. Samarbeidet mellom etablert næringsliv og gründere er svakt, og næringslivet etterspør mer relevant kompetanse. Mange bedrifter opplever også at det er vanskelig å få tilgang til kapital, noe som hemmer vekst.

Fylkeskommunen vil jobbe for å styrke innovasjonsøkosystemet i Akershus ved å fremme samarbeid mellom gründere, investorer, etablert næringsliv, offentlig sektor virkemiddelapparatet og kunnskap- og forskningsmiljøer.

Samarbeid på tvers av kommunegrenser og fylkesgrenser er viktig – konkurransen er global. Samarbeid med miljøer i Oslo skal utvikles i den grad det gir økt utviklingskraft i Akershus.

5 Utfordringer og satsingsområder

Satsingsområdene er knyttet opp til utfordringer i Akershus. Satsingsområdene er næringsstrategiens viktigste grep for å skape målrettet og konkret utvikling i næringslivet i Akershus. Strategien skal ikke bare peke ut retning – den skal brukes aktivt.

Satsingsområdene skal styre hvordan fylkeskommunen prioriterer innsats, utvikler partnerskap og forvalter virkemidler. De skal bidra til å mobilisere aktører, koble ressurser og utløse handling der det trengs mest.

Satsingsområdene skal følges opp, evalueres og videreutvikles i takt med behovene i næringslivet og samfunnet.

5.1 Næringsattraktivitet og entreprenørskap

5.1.1 Næringsattraktivitet

Samarbeidet med kommunene og andre relevante aktører er avgjørende for å skape gode forutsetninger for næringsutvikling i Akershus. Det betyr å skape attraktive byer og steder som legger til rette for næringsutvikling.

For at næringslivet skal kunne utvikle seg, må folk også ønske å bo, jobbe og leve i regionen. Det betyr blant annet gode bomiljøer, tilgang til tjenester som bredbånd, mobilitet og transportløsninger som fungerer i hverdagen – både for folk og for næringslivet. Møteplasser og gode tilbud for utdanning, kultur og idrett bidrar til å gjøre Akershus attraktivt som fylke å bo og etablere virksomhet i. Dette er tematikker både i regional plan for økt livskvalitet og deltagelse, og den kommende regionale planen for areal og mobilitet.

Kommunene og de ulike delregionene i Akershus har ulike ressurser, forutsetninger og utviklingsmuligheter de kan bygge på for å tilrettelegge for og tiltrekke seg arbeidsplasser og virksomheter lokalt. Kommunenes samarbeid med lokalt næringsliv og næringsforeninger er viktig for å få dette til. For å tilrettelegge for næringsutvikling er det viktig at kommunale arealplaner sees i sammenheng med hva slags næringsliv man

ønsker seg. Det er behov for utvikling av flere bedrifter med høy vekst som etableres, vokser og flytter til Akershus. Befolkningsvekst og vekst i bostedsrelaterte næringer er positivt, men ikke tilstrekkelig for å skape god samfunnsutvikling.

Godt samspill mellom kommunalt og regionalt næringsutviklingsarbeid, er viktig for å få til ønsket utvikling. Utvikling av innovasjonsdistrikter kan være et eksempel på dette. Fylkeskommunen har samtidig et særlig ansvar for å se hele regionen under ett og bidra til å styrke utviklingen på tvers av kommunegrensene. Fylkeskommunens innsats for næringsutvikling skal bidra til å gjøre Akershus mer attraktivt for bedrifter.

5.1.2 Gründerskap som drivkraft for lokal verdiskaping

Et godt tilbud for gründere som ønsker å etablere egen virksomhet er et viktig virkemiddel for bærekraftig næringsutvikling i Akershus. Etablerertjenesten i Akershus stimulerer og bidrar til å øke antallet nyetablerere i fylket som gir lokal verdiskaping og arbeidsplasser. Fylkeskommunen har også etter integreringsloven et særskilt ansvar for å legge til rette for at innvandrere kan etablere egne virksomheter og delta i arbeidslivet.

Mangfold og bærekraftig verdiskaping

Økonomisk vekst og utvikling skal bidra til sosial bærekraft, inkludering og mindre utenforskap. Universell utforming, likestilling, mangfold og inkludering handler både om å utjevne ulikhet og å nyttiggjøre seg av ulike perspektiver, talenter og kunnskap som ressurser i innovasjon og verdiskaping. Dette handler også om å redusere barrierer i tilgangen til støtteordninger, investorkapital og nettverk. Produkter som kombinerer innovasjon, lønnsomhet og tilgjengelighet kan bidra til et mer inkluderende samfunn.

Etablerertjenesten er et regionalt tilbud med grunnleggende etablererveiledning og kurs for alle gründere/nyetablerere i Akershus. Tilbudet omfatter også flere veiledningstimer til bedrifter med vekstpotensial. Tjenesten skal kople disse bedriftene til relevante støtteordninger og fagmiljøer der de kan få hjelp til vekst, som for eksempel Inkubatorer og Innovasjon Norge. Tilbudet er tilpasset behovet i de ulike kommuneregionene.

5.1.3 Sosialt entreprenørskap

Sosiale entreprenører er virksomheter som utvikler og tilbyr løsninger, produkter eller tjenester for å løse sosiale utfordringer. Målet er å skape positiv samfunnseffekt – gjennom å utvikle nye løsninger knyttet til velferdsutfordringer, som for eksempel fremmer helse og inkludering – samtidig som de blir bedriftsøkonomisk lønnsomme. De

samarbeider gjerne med kommuner og offentlige aktører, og kan bidra til bedre lokalsamfunn.

I Akershus finnes mange sosiale entreprenører, men feltet er uoversiktlig, og det finnes barrierer for etablering av bærekraftige bedrifter. Det er behov for mer systematisk innsats for å samle aktørene, skape vekst og synergier – særlig innen gründerskap, inkluderende arbeidsliv og jobbskaping. Her kan samarbeid med arbeidsmarkedsbedriftene i Akershus være en mulighet. Disse hjelper personer med nedsatt arbeidsevne inn i jobb.

For å legge til rette for dette er møteplasser viktig – fysiske eller digitale arenaer hvor mennesker med ideer og engasjement for lokalsamfunnet kan samles. Eksempler på dette kan være nabolagsinkubatorer som hjelper individer og grupper med å utvikle og realisere sine ideer, for eksempel gjennom sosialt entreprenørskap.

5.1.4 Kulturnæring

Kulturnæring er næringer som skaper, produserer eller distribuerer kulturelt innhold, produkter eller tjenester. Dette kan være alt fra kunst og musikk til film, design, arkitektur og digitale medier. Felles for disse næringene er at de bygger på kreativitet, kunnskap og kulturelle uttrykk. Aktiviteter som festivaler, utstillinger, og konserter skaper også attraksjoner og er viktige for reiselivet i Akershus. Deler av næringen er avhengig av offentlig støtte, og ofte er denne støtten kunstnerisk og kulturfaglig begrunnet. Andre deler av næringen har et kommersielt potensial og behov som tilsvarer behovene i andre næringer. Gjennom tilskuddsordningene til profesjonell kunst og kultur stimulerer fylkeskommunen til aktivitet innenfor både kjernekonstuttrykkene og til kulturnæringene.

Fylkeskommunen vil jobbe for:

- Økt næringsattraktivitet i Akershus i samarbeid med kommunene, herunder medvirkning til utvikling av innovasjonsdistrikter
- Et helhetlig og koordinert tilbud for gründere og oppstartsbedrifter

5.2 Bedrifter med vekstpotensial

5.2.1 Vekstbedrifter

Ifølge internasjonale målinger har Oslo og Akershus de senere årene sett en oppblomstring av gründermiljøer, og regnes som et fremvoksende miljø for vekstbedrifter, men fortsatt på et betydelig lavere nivå enn de andre nordiske hovedstedene. Regionen scorer høyt på antall arbeidsplasser som skapes i nyetablerte bedrifter, sammenliknet med andre OECD land.

Tilgangen på kapital er en nøkkelutfordring for norske gründere og vekstbedrifter. Sammenlignet med andre land er systemet for tidligfaseinvesteringer mindre utviklet, og mye kapital kanaliseres fortsatt til eiendom fremfor innovasjon og vekst. For å få mer innovasjon og verdiskaping, trengs bedre tilgang til tidlig finansiering, mer risikovillig kapital og nye måter å få investorer med på.

Selv om etableringsraten i Oslo og Akershus er høy, er det krevende å få bedriftene til å vokse og lykkes internasjonalt. Mange oppstartsbedrifter flytter til Oslo for å få bedre tilgang til kapital, kompetanse og infrastruktur. Oslo fungerer som en magnet for vekstbedrifter – særlig fra Akershus. Dette understreker behovet for å styrke det lokale økosystemet i Akershus, slik at flere bedrifter kan etablere seg, vokse og bli værende i regionen.

Inkubatorene er et tilbud for nye eller vekstmodne bedrifter, gjerne med et internasjonalt potensial, som gir tilgang til ressurser, veiledning, nettverk og fasiliteter for å hjelpe dem med å utvikle og kommersialisere sine ideer frem til markedet. Fylkeskommunen ønsker å ha inkubatorer knyttet til de sterke kunnskapsmiljøene vi har på Fornebu, Kjeller og på Ås. Det blir viktig å samarbeide godt med inkubatorene for å få frem flere bedrifter med internasjonalt potensiale.

5.2.2 Offentlige innkjøp som strategisk virkemiddel for vekst

Akershus fylkeskommune skal gjennom sin anskaffelsesstrategi legge til rette for at regionale/lokale leverandører, små og mellomstore bedrifter (SMB) og oppstartsbedrifter gis mulighet til å delta i fylkeskommunens anbudskonkurranser. Offentlige innkjøp kan brukes strategisk som testarena i samarbeid med næringslivet, for å styrke oppstartsbedrifter i regionen. Hjemmemarkedet er viktig for

oppstartsbedrifter som ikke har gått internasjonalt. Her kan offentlige virksomheter være pilotkunde for små bedrifter som trenger en første kunde for å bli mer attraktiv for investorer. Dette kan være aktuelt for fylkeskommunale tjenestoområder som gjør større innkjøp hvor en mindre bedrift kan være en del av en leveranse.

Fylkeskommunen vil jobbe for:

- At flere bedrifter tar ut sitt vekstpotensial
- Økt samhandling mellom etablert næringsliv og oppstartsbedrifter for å fremme innovasjon, markedstilgang og verdiskaping
- Å bruke offentlige innkjøp strategisk for å hjelpe lokale og regionale bedrifter å få tilgang til et hjemmemarked som første ledd i veksten

5.3 Kommersialisering av forskning

Akershus og Oslo står for en stor andel av Norges forsknings- og utviklingsaktivitet, særlig innen akademia. Regionen har høy FoU-intensitet, men lav næringslivsfinansiering, svak kommersialisering av forskningsresultater og nedadgående antall patentsøknader. Mangel på insentiver og finansiering gjør at kommersialisering ofte uteblir fra forskningsaktiviteten. Kommersialisering av forskning er heller ikke et hovedmål for universiteter og høyskoler. Staten forvalter de mest kraftfulle virkemidlene på dette området.

Næringslivet sitter på praktiske utfordringer og behov, mens forskningsmiljøene kan bidra med testing, verifisering og utvikling av løsninger. I Akershus og Oslo er det manglende kjennskap til test- og piloteringsfasiliteter som næringslivet kan benytte. Dette begrenser potensialet for innovasjon og verdiskaping.

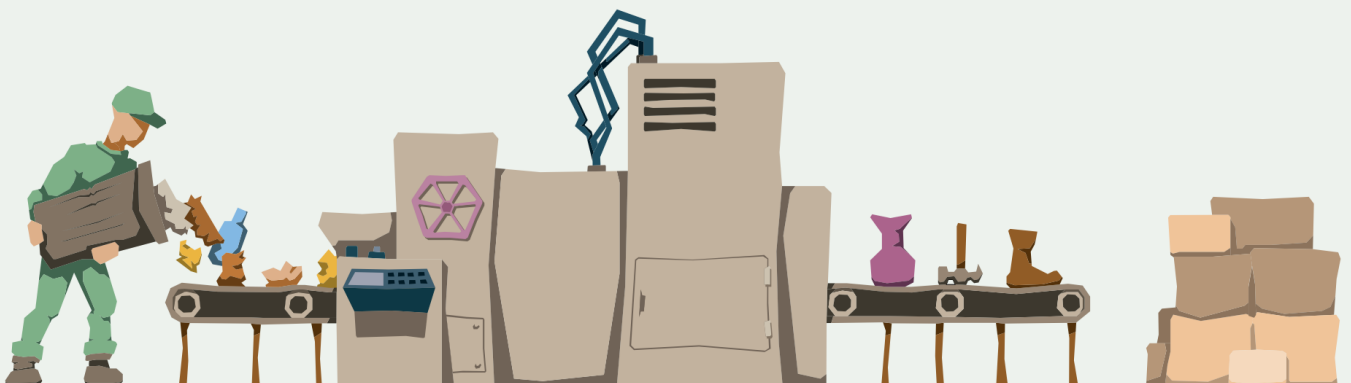
Fylkeskommunen ønsker å ta en mer aktiv rolle i å styrke samhandlingen mellom forskningsmiljøer og næringsliv. Bedre koblinger mellom disse aktørene er avgjørende for å realisere innovasjonspotensialet. Det er behov for å styrke møteplasser og nettverk som kobler forskningsmiljøer, gründere, næringsliv og investorer tettere sammen. I dag er det for stor avstand mellom aktørene – de må engasjere seg mer og samarbeide bedre. Ved å knytte aktørene tettere sammen vil det bli lettere å identifisere flaskehalser, behov og bruke virkemidler mer treffsikkert.

Fylkeskommunen vil jobbe for:

- At flere bedrifter etableres med utgangspunkt i forskning
- Å styrke forskningsbasert innovasjon i næringslivet for å utvikle nye og forbedrede tjenester og produkter

5.4 Sirkulærøkonomi og grønn omstilling

Akershus skal være et foregangsfylke innen grønn omstilling og sirkulær økonomi, på en måte som bidrar til å løse fremtidige utfordringer med ressursknapphet og miljøpåvirkning, og som reduserer klimafotavtrykket i fylket. Overgangen til en sirkulær økonomi krever innovasjon, men er ofte ulønnsom og begrenset av internasjonale, nasjonale og lokale reguleringer. Sirkulærøkonomi blir viktig for utformingen av fremtidens næringsliv, og er et område hvor fylkeskommunen kan bidra til å utvikle modeller, støtte innovasjon og legge til rette for omstilling. Forskning og innovasjon innenfor fornybar energi, energieffektivisering og bærekraftige produksjonsmetoder er nødvendig både for å nå målene om kutt i klimagassutslipp og tilrettelegge for nye næringer.

Akershus fylkeskommune har sluttet seg til den felles nasjonale satsingen på Missions, sammen med de andre fylkeskommunene, Innovasjon Norge, Siva og Forskningsrådet. I andre deler av landet er missions knyttet til bestemte industriområder. I Akershus handler dette om å identifisere potensialet for verdiskaping i muligheter for samarbeid om sirkulære verdikjeder. Dette skjer gjennom en kartlegging av uutnyttede material- og ressursstrømmer i fylket, som ferdigstilles ved årsskiftet 2025-2026. Bygg og anlegg, avfallsgjenvinning, transport og logistikk er blant temaene som skal vurderes. Fylkeskommunen skal på bakgrunn av kartleggingen medvirke til at det gjennomføres næringsutviklingsprosjekter innen utvalgte ressursstrømmene i perioden næringsstrategien virker.

Fylkeskommunen vil jobbe for:

- Flere konkurransedyktige bedrifter med grønne og sirkulære forretningsmodeller
- Økt piloting og testing av nye teknologiløsninger innen det grønne skiftet, i nært samarbeid med næringslivet, kommunene og øvrig virkemiddelapparat
- At virkemidler innrettes mot mer bærekraftige og sirkulære produkter og tjenester med forretningspotensial

5.5 Internasjonalt konkurransedyktig næringsliv

Norske bedrifter som hevder seg i det globale markedet, gir økte eksportinntekter. Disse bedriftene kjennetegnes ofte av å være høyproduktive ettersom de lykkes på en internasjonal konkurransearena. Det er behov for flere bedrifter som utvikler og tar i bruk ny teknologi for det grønne skiftet, og som deltar i den internasjonale konkurransen. Internasjonalt konkurransedyktige bedrifter tiltrekker seg også investeringer, talenter og kompetanse.

Akershus har ulike kunnskapsmiljøer og næringer som kan gi grobunn for ny teknologiutvikling, og som kan ha potensiale for å bli vekstbedrifter som kan eksportere. For eksempel er det en voksende helsenæring i Akershus og Oslo. Videre finnes det kunnskapsmiljøer og bedrifter innen forsvar og romteknologi, med verdiskapingspotensial innen både forsvarssektoren og for sivile formål. Dette omtales ofte som «dual use» – en strategisk tilnærming der teknologi utvikles med anvendelse både i militære og sivile sammenhenger, som for eksempel satellittdata brukt til militær etterretning, men også til klimaovervåkning og naturkartlegging. Akershus har også en sterk maritim og offshore/subsea-næring. Agritech og digitalisering er andre eksempler på områder der det kan komme bedrifter som har potensiale for å kunne konkurrere i et internasjonalt marked. Akershus fylkeskommune kan ikke velge ut næringene som kan lykkes, men kan identifisere noen områder med potensial.

Akershus fylkeskommunes internasjonale strategi slår fast at det internasjonale arbeidet skal i hovedsak være nordisk og europeisk. I en urolig verden er nordisk samarbeid viktigere enn noen gang, også på regionalt nivå. EU-programmer som Norge deltar i, ses som en mulighet for å realisere mål i næringsstrategien. Osloregionens Europakontor vil være et viktig virkemiddel for å fange opp mulighetene i disse programmene. Næringslivet i Akershus og andre aktører i økosystemet for innovasjon kan stimuleres til å delta i internasjonale programmer. Fylkeskommunen kan eventuelt også delta som partner på søknader til EU der det er av strategisk interesse og det treffer på fylkeskommunens politiske prioriteringer.

Fylkeskommunen må se på hvordan man kan samhandle med Innovasjon Norges internasjonaliserings- og eksportaktiviteter. Det handler om å bidra til økt eksport, blant annet gjennom vekstbedrifter fra inkubatorene, og klynger. En næringsklynge er en konsentrasjon av kunnskapsbedrifter – små og store – som samhandler og innoverer gjennom ustrakt grad av kompetansedeling og samarbeid, og som i noen tilfeller også jobber for å fremme eksport hos sine medlemmer.

Å tiltrekke internasjonal kapital, selskaper og talenter er viktig for regional vekst og innovasjon. Dette krever strategisk samhandling på tvers av forvaltningsnivåer, og tett samarbeid med kommunene og Innovasjon Norge og andre relevante aktører. Oslo og Akershus bør være en attraktiv region for internasjonale etableringer.

Fylkeskommunen vil jobbe for:

- Flere eksportbedrifter
- Etablering av utenlandske selskaper i Akershus

5.6 Strategisk kompetanse for omstilling i næringslivet

Oslo og Akershus har en høyt utdannet befolkning og sterke forsknings- og utdanningsmiljøer. Regionen har også en relativt høy andel arbeidsinnvandrere i høyteknologiske og kompetanseintensive jobber. Andelen innvandrere (1.generasjon) i regionen er på 24%. En høy andel innvandrere med flerkulturell kompetanse er en ressurs i regionen. Kompetansen er relevant for eksportbedrifter og for bedrifter som søker å etablere seg i fylket. Dette gir gode forutsetninger for innovasjon og vekst, og gjør regionen attraktiv både for oppstartsbedrifter og etablerte virksomheter. Det er viktig å rekruttere og beholde internasjonale talenter, fagpersoner og etablerere.

Det grønne skiftet, endringer i teknologi, demografiske og geopolitisk utviklingstrekk innebærer store utfordringer for arbeidsmarkedet i Akershus - som i resten av landet- også i form av endrede kompetansebehov og knapphet på kompetent arbeidskraft i næringslivet. Dette utfordrer næringslivets evne og kapasitet til omstilling, produktivitet og konkurranse, og virksomhetenes evne til kontinuerlig utvikling av arbeidsstyrkens kompetanse.

For å møte kompetanseutfordringer og bidra til økt verdiskaping er det viktig å styrke næringsliv som arena for kompetanseutvikling, der både arbeidsgivere og arbeidstakere mobiliseres til kompetanseutvikling. Det er behov for økt relevans og fleksibilitet i utdanningssystemet, samt for etter- og videreutdanningstilbud som er tilpasset næringslivets behov og livslang læring. Dette inkluderer både formelle utdanninger, moduler og kortere kurs fra ulike tilbydere. Samtidig kan næringslivet være en viktig arena for kompetanseutvikling, ikke bare av egne ansatte, men også som arena for lærling og praksisplasser, traineeordninger og liknende. Rekruttering av elever inn til yrkesfaglige studieretninger er også en prioritering for fylkeskommunen. Tilrettelegging for at de som står utenfor arbeidslivet, og som ved små kompetansepåfyll kan bli kvalifisert til arbeid, får jobb i næringslivet er viktig.

Fylkeskommunenes forsterkede kompetansepolitiske ansvar innebærer å bidra til bedre samsvar mellom etterspørsel og tilbud etter kompetanse, er rettet mot å sikre næringslivet (og øvrig arbeidsliv) relevant kompetanse på kort og lang sikt, og å sikre den enkelte relevant kompetanse for å stå i arbeid.

Kompetansemeglerne er et viktig virkemiddel for økt verdiskaping i næringslivet i Akershus. De skal medvirke til at bedrifter i større grad tar i bruk forskning og kompetanse i sitt innovasjons- og utviklingsarbeid. De skal medvirke til at næringslivet søker tilskuddsordninger i fylkeskommunen, i Innovasjon Norge, i Forskningsrådet og i EU med mål om økt verdiskaping og vekst.

Fylkeskommunen vil jobbe for:

- Økt tilgang på relevant arbeidskraft i næringslivet
- Å skape en felles forståelse for hva næringslivet trenger av kompetanse, og hvordan disse behovene kan møtes
- Å styrke samsvaret mellom kompetansetilbud og næringslivets behov

6 Særsilt om reiselivsnæringen

Akershus er Norges ledende fylke innen kurs- og konferansemarkedet, nummer to for yrkesreiser, og nummer åtte innen ferie- og fritidstrafikk. Museer og opplevelser i Akershus besøkes hovedsakelig av dagsturister. Samtidig er eksportandelen lav – kun 19 % av overnattingene i 2024 var internasjonale, mot 32 % nasjonalt – til tross for at fylket huser Norges hovedflyplass. Reiseliv er det femte næringen i den nasjonale eksportsatsingen.

Reiselivsnæringen i Akershus bidrar med 4 % av fylkets totale verdiskaping, med totalt 11,4 mrd.kr i 2023. Verdiskapingen er størst innen overnatting og servering, men også kulturbaserte opplevelser bidro med nærmere 740 millioner. De største reiselivskommunene er målt i verdiskaping er: Ullensaker, Bærum, Asker, Nordre Follo, Lørenskog og Nannestad.

Selv om verdiskapingen per sysselsatt er lav, har næringen stor sosialøkonomisk betydning. Reiselivet spiller blant annet en viktig rolle som inngangsport til arbeidslivet, særlig for ungdom og førstegenerasjons innvandrere. Innen servering og overnatting er henholdsvis 38 % under 24 år og 48 % førstegenerasjons innvandrere.

Akershus har et rikt kulturliv, sterke landbrukstradisjoner og mange store arrangementer. Dette gir et solid grunnlag for å utvikle attraktive reiselivsprodukter gjennom bedre samarbeid på tvers av sektorer. Internasjonal turisme gir høyere klimaavtrykk enn nærturisme. Derfor er det avgjørende å tiltrekke seg gjester som blir lenger, bruker mer og har lavere miljøpåvirkning. Utenlandske reisende etterspør i økende grad bærekraftige destinasjoner og de bidrar til å øke eksportinntektene i fylket.

For å sikre god besøksopplevelse, samtidig som man bevarer natur, kulturmiljøer og lokalsamfunn, må besøksforvaltningen styrkes i samarbeid med kommuner, reiselivsorganisasjoner, næringsforeninger og lokalt næringsliv. Bærekraftige, tilgjengelige og universelt utformede opplevelser, overnattingssteder og transportløsninger er avgjørende for å nå bredere målgrupper. Akershus fylkeskommune samarbeider med destinasjonsselskapet, Akershus Reiselivsråd (Visit Greater Oslo), og det blir viktig å se dette i sammenheng med oppfølging av næringsstrategien.

Fylkeskommunen vil jobbe for:

- Utvikling av ansvarlig og bærekraftig natur- og kulturbasert reiseliv
- Økt bruk av lokalmat i reiselivet
- Bærekraftig destinasjonsutvikling i samarbeid med kommunene, reiselivsorganisasjoner og næringslivet

7 Gjennomføring, oppfølging og evaluering

Næringsstrategien vil følges opp gjennom fylkeskommunens virksomhetsplaner og økonomiplan. Strategien gjelder til den revideres eller erstattes, med mulig revisjon etter vedtak av ny regional plan for kompetanse, omstilling og verdiskaping i 2027. Akershus fylkeskommune skal synliggjøre og følge utviklingen i næringslivet gjennom eget statistikkgrunnlag, utvikling av indikatorer for næringsutvikling, årsrapporter og andre relevante målinger av næringslivet.

